
Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

PSIHOLOGIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Torek, 2. junij 2020

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1

1. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke								
1.1	<p>Opredelitev populacije: Populacija je množica pojavov (ljudi, predmetov, dogodkov), ki jih preučujemo.</p> <p>Opredelitev vzorca: Vzorec je del populacije, skupina enot, od katerih pridobimo podatke o preučevanem pojavu.</p> <p>Opredelitev reprezentativnosti vzorca: Reprezentativnost je značilnost vzorca, da dobro predstavlja populacijo, iz katere je izbran.</p>									
2. raven	<p>opredelitev populacije, vzorca in reprezentativnosti vzorca</p> <p>OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti opredelitev po presoji ocenjevalca.</p>	3–4								
1. raven	2 opredelitvi	2								
	1 opredelitev	1								
1.2	<p>Modus: 17 let Mediana: 17,5 leta Aritmetična sredina: vsoto starosti udeležencev delimo s številom udeležencev; $M = \frac{\sum x}{N}$</p> <p>OPOMBA: Kot ustrezen odgovor upoštevamo tudi izračun aritmetične sredine 19,6 leta.</p> <p>Frekvenčna porazdelitev:</p> <table border="1" data-bbox="344 1211 544 1402"> <thead> <tr> <th>Razred</th> <th>f</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>15–20</td> <td>7</td> </tr> <tr> <td>21–26</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>27–32</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table> <p>Opomba: Ustrezne so tudi drugačne meje med razredi v frekvenčni porazdelitvi. Pomembno je, da je širina razredov enaka in razredi zajamejo vse rezultate.</p>	Razred	f	15–20	7	21–26	2	27–32	1	
Razred	f									
15–20	7									
21–26	2									
27–32	1									
4. raven	določeni 2 meri srednje vrednosti, opis izračuna aritmetične sredine in frekvenčna porazdelitev	4								
	določeni 2 meri srednje vrednosti in frekvenčna porazdelitev ali določeni 2 meri srednje vrednosti in opis izračuna aritmetične sredine ali določena 1 mera srednje vrednosti, opis izračuna aritmetične sredine in frekvenčna porazdelitev	3								
3. raven	določeni 2 meri srednje vrednosti ali določena 1 mera srednje vrednosti in opis izračuna aritmetične sredine ali določena 1 mera srednje vrednosti in frekvenčna porazdelitev ali opis izračuna aritmetične sredine in frekvenčna porazdelitev	2								
	določena 1 mera srednje vrednosti ali opis izračuna aritmetične sredine ali frekvenčna porazdelitev	1								

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
1.3	<p>Presoja reprezentativnosti vzorca s pojasnitvijo: Vzorec, ki ga je zbral Grega, ni reprezentativen, saj je zbran med njegovimi prijatelji in njihovimi prijatelji, tako da verjetno ne vključuje Slovencev, ki ne uporabljajo Facebooka ...</p> <p>Predlogi za izboljšavo objektivnosti vprašalnika:</p> <ul style="list-style-type: none"> • v vprašalniku naj uporabi vprašanja zaprtega tipa, • odgovore na vprašanja naj vrednoti še kdo poleg njega, • drugi odgovori po presoji ocenjevalca <p>Predlogi za izboljšavo veljavnosti vprašalnika:</p> <ul style="list-style-type: none"> • o vprašanjih v vprašalniku naj se posvetuje s kakšnim strokovnjakom za alkoholizem, • pred sestavo vprašalnika naj se dobro pouči o alkoholizmu v obstoječi literaturi, • pred sestavo vprašalnika naj se poglobi v pretekle raziskave, • drugi odgovori po presoji ocenjevalca <p>OPOMBA: Če kandidat navaja predloge za izboljšavo veljavnosti in objektivnosti raziskave na splošno, je ocenjen na 5. ravni.</p>	
6. raven	presoja s pojasnitvijo in 3 predlogi (vključena objektivnost in veljavnost)	4
	presoja s pojasnitvijo in 2 predloga	3
5. raven	presoja s pojasnitvijo in 1 predlog ali 2 predloga	2
	presoja s pojasnitvijo ali 1 predlog	1

2. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
2.1	<p>Poimenovanje načela združevanja: načelo podobnosti</p> <p>Opis načela: podobne elemente zaznavamo kot celoto (na vidnem področju npr. na podlagi svetlosti, velikosti, oblike, barve).</p> <p>Del besedila naloge: Z očmi je pozorno spremljal igralce v modrih dresih.</p> <p>Vrsta dražljajev: svetlobni</p> <p>OPOMBA: Če kandidat namesto opisa načela poda primer načela, je ocenjen na 1. ravni.</p>	
2. raven	poimenovano in opisano načelo, izpisan del besedila, navedena vrsta dražljajev (4 elementi)	4
	navedeni 3 elementi	3
1. raven	navedena 2 elementa	2
	naveden 1 element	1
2.2	<p>Poimenovana načela zaznavne organizacije z opisi in ponazorjenimi primeri, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lik in podlaga: lik je del čutnega polja, ki ga zaznavamo jasno in razločno, kot nekaj celovitega, izstopa iz podlage, podlaga je nejasna, leži za likom, nanjo nismo pozorni; <u>ponazoritev:</u> poslušalci koncerta so v nekem časovnem okviru pozorni na zvok trobente, ki ga ob spremljavi orkestra odigra solist, zvoki preostalih glasbil so podlaga; • načelo bližine: elemente, ki so (časovno ali prostorsko) blizu drug drugemu, zaznavamo kot celoto; <u>ponazoritev:</u> pri poslušanju popevke združujemo glas pevca in zvoke različnih glasbil v celoto (slišimo le eno melodijo), ker jih poslušamo sočasno; • načelo zaprtosti: elemente zaznavamo tako, da je celota videti zaprta in popolna (tudi če je en del okrnjen); <u>ponazoritev:</u> če pri športnih poročilih besedo preslišimo, informacijo sami smiselno dopolnimo (zaznamo sporočilo kot celoto) <p>OPOMBA: Upoštevajo se tudi druga načela zaznavne organizacije (strnjenosti ali dobre smeri, simetričnosti, gibanja). Če kandidat namesto opisov načel podaja primere načel, je ocenjen na 3. ravni.</p>	
4. raven	poimenovanje, opis in ponazoritev 2 načel s področja sluha	4
	poimenovanje, opis in ponazoritev 1 načela ter poimenovanje in opis drugega načela ali	3
	poimenovanje, opis in ponazoritev 1 načela ter poimenovanje in ponazoritev drugega načela	
3. raven	poimenovanje, opis in ponazoritev 1 načela ali poimenovanje 2 načel, 1 načelo opisano <i>ali</i> ponazorjeno	2
	poimenovanje in opis 1 načela ali poimenovanje in ponazoritev 1 načela ali opis in ponazoritev 1 načela	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
2.3	<p>Presoja vpliva (močnih) čustev na zaznavanje s pojasnitvami, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmanjšan obseg zaznavanja: npr. v stanju evforije ali besa navijači zaradi omejenega zaznavanja situacijo ocenijo napačno (spregleda se nedovoljeni položaj »našega« igralca); • povzročanje napak socialnega zaznavanja: (močna) čustva lahko povzročijo npr. napako simpatije, tako navijači igralcu, ki jim je simpatičen, prezrejo oz. odpustijo prekršek, ki ga je storil; navijači zaznajo napako igralca nasprotne ekipe kot namerno agresivno dejanje proti igralcem »naše« ekipe ...; • pojavljanje iluzij: navijači zaradi močnih čustev napačno zaznajo dejanja (akcije) igralcev na igrišču, npr. nekdo zaradi pričakovanja zazna (vidi) gol, čeprav žoga ni šla v gol ...; • usmerjenost pozornosti: npr. od čustev je odvisno, na kaj bomo pozorni, tako so navijači bolj pozorni na igralce »naše« ekipe, si zapomnijo njihova imena, ko jih slišijo po zvočniku ...; • drugi ustrezni odgovori po presoji ocenjevalca 	
6. raven	3 presoje s pojasnitvami	4
	2 presoji s pojasnitvama	3
5. raven	2 presoji z 1 pojasnitvijo ali 3 presoje (ali pojasnitve)	2
	1 presoja s pojasnitvijo ali 2 presoji (ali 2 pojasnitvi)	1

3. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
3.1	<p>Značilnosti klasičnega pogojevanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblika učenja, pri kateri se naučimo odzivov na nevtralni dražljaj, • naučimo se nehotenega odzivanja na neki dražljaj, • vrojeni odziv organizma povežemo s pogojnim dražljajem, • običajno je potrebno ponavljanje, • druge značilnosti po presoji ocenjevalca <p>Značilnosti instrumentalnega pogojevanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblika učenja, pri kateri se spremeni verjetnost pojavljanja vedenja zaradi posledic, ki jih ima to vedenje za posameznika, • vedenje je sredstvo za doseg cilja, • uporaba nagrade in kazni, • posledica sledi vedenju, • druge značilnosti po presoji ocenjevalca <p>Obliki učenja: besedno in modelno učenje (učenje s posnemanjem)</p> <p>OPOMBA: Če kandidat našteva elemente klasičnega pogojevanja, se to šteje kot ena značilnost.</p>	
2. raven	2 značilnosti za klasično, 2 značilnosti za instrumentalno pogojevanje in 2 obliki učenja	4
	2 značilnosti za klasično, 1 značilnost za instrumentalno pogojevanje in 2 obliki učenja ali 1 značilnost za klasično, 2 značilnosti za instrumentalno pogojevanje in 2 obliki učenja ali 2 značilnosti za klasično, 2 značilnosti za instrumentalno pogojevanje in 1 oblika učenja	3
1. raven	1 značilnost za klasično, 1 značilnost za instrumentalno pogojevanje in 1 oblika učenja ali 2 značilnosti za klasično pogojevanje in 1 značilnost za instrumentalno pogojevanje ali 1 značilnost za klasično pogojevanje in 2 značilnosti za instrumentalno pogojevanje ali 1 značilnost za klasično <i>ali</i> instrumentalno pogojevanje in 2 obliki učenja	2
	2 značilnosti za klasično pogojevanje ali 2 značilnosti za instrumentalno pogojevanje ali 2 obliki učenja ali 1 značilnost za klasično in 1 značilnost za instrumentalno pogojevanje ali 1 značilnost za klasično pogojevanje in 1 oblika učenja ali 1 značilnost za instrumentalno pogojevanje in 1 oblika učenja	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
3.2	<p>Oblika učenja klasično pogojevanje</p> <p>Primeri (npr.):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instrumentalno pogojevanje: Otrok ne stopi na cesto, zato doma dobi čokolado. • Modelno učenje: Starš pred otrokom pohvali sestrico, ki ves čas pridno hodi po pločniku. • Besedno učenje: Starš otroku pojasni, da ga lahko, če stopi na cesto, povozi avtomobil. • Klasično pogojevanje: Starš bi se vsakič, ko bi otrok hotel stopiti na cesto, močno zadr, da bi se otrok prestrašil in tako strah zaradi glasnega kričanja povezal s strahom pred prečkanjem ceste. <p>OPOMBA: Če kandidat nepravilno prepozna obliko učenja, se prizna kot ustrezen primer tudi klasično pogojevanje. Če oblik učenja ne poimenuje, se oceni na 3. ravni.</p>	
4. raven	pravilno prepoznana oblika in 3 primeri s poimenovanjem	4
	pravilno prepoznana oblika in 2 primera s poimenovanjem ali 3 primeri s poimenovanjem	3
3. raven	pravilno prepoznana oblika in 1 primer s poimenovanjem ali 2 primera s poimenovanjem	2
	pravilno prepoznana oblika in 1 primer ali 2 primera ali 1 primer s poimenovanjem	1
3.3	<p>Presoje in pojasnitve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • učenje higienskih navad: vsakič, ko si otrok umije zobe, ga starš pohvali; • dresura živali: če se pes primerno vede, dobi pasji piškot; • vzgoja: ko otrok pospravi posteljo, lahko gleda risanko; • terapije: uporabljamo nagrado za zaželeno vedenje – pohvala za vsak dan brez zaužitega alkohola; • discipliniranje v razredu: dijaku, ki uporablja telefon med poukom, telefon vzamemo; • druge presoje in pojasnitve po presoji ocenjevalca <p>OPOMBA: Presoja je lahko vezana tudi na konkretne okoliščine.</p>	
6. raven	3 presoje s pojasnitvami	4
	3 presoje z 2 pojasnitvama	3
5. raven	2 presoji z 1 pojasnitvijo ali 3 presoje ali 3 pojasnitve	2
	1 presoja z 1 pojasnitvijo ali 2 presoji ali 2 pojasnitvi	1

4. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
4.1	<p>Poimenovanje 2 razvojnih obdobj in časovna opredelitev:</p> <ul style="list-style-type: none"> • otroštvo (0–11/12 let) • mladostništvo (adolescenca) (11/12–18/21 let) <p>Značilnosti obdobj odraslosti:</p> <p>zgodnja odraslost: vzpostavitev intimnosti; manj prijateljev; višek senzoričnih in motoričnih sposobnosti; pojav pooperacionalnega mišljenja; selitev od doma ...</p> <p>srednja odraslost: postopno upadanje natančnosti vida in sluha; prazno gnezdo; razrešitev konflikta med generativnostjo in stagniranjem; kriza srednjih let ...</p> <p>pozna odraslost: poslabšanje reakcijskih časov; zmanjšanje kostne in mišične mase; možna socialna osamitev; upad spomina; modrost ...</p> <p>OPOMBA: Če kandidat poimenuje prenatalno obdobje, se to upošteva kot pravilen odgovor. Pri časovni opredelitvi mora biti obdobje natančno opredeljeno (npr. čas nosečnosti).</p>	
2. raven	<p>navedba in časovna opredelitev 2 razvojnih obdobj, po 1 značilnost treh obdobj odraslosti</p>	4
	<p>navedba in časovna opredelitev 2 razvojnih obdobj, po 1 značilnost dveh obdobj odraslosti ali</p> <p>navedba 2 razvojnih obdobj, časovna opredelitev 1 razvojnega obdobja in po 1 značilnost treh obdobj odraslosti</p>	3
1. raven	<p>navedba in časovna opredelitev 2 razvojnih obdobj ali</p> <p>navedba in časovna opredelitev 1 razvojnega obdobja in 1 značilnost enega obdobja odraslosti ali</p> <p>navedba 2 razvojnih obdobj in po 1 značilnost dveh obdobj odraslosti ali</p> <p>po 1 značilnost treh obdobj odraslosti</p>	2
	<p>navedba in časovna opredelitev 1 razvojnega obdobja ali</p> <p>navedba dveh razvojnih obdobj ali</p> <p>po 1 značilnost 2 obdobj odraslosti</p>	1
4.2	<p>Področji razvoja v besedilu in izpis povedi, ki ju ponazarjajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • telesno: na vrhuncu svojih telesnih zmogljivosti; • motorično: na vrhuncu svojih telesnih zmogljivosti; spretno preigrava nasprotnike; • čustveno: že nekaj let ima dekle Anjo, s katero je vzpostavil zaupen in čustveno globok odnos; • socialno: čeprav se je odselil od staršev, z njimi vzdržuje stalen stik; že nekaj let ima dekle Anjo, s katero je vzpostavil zaupen in čustveno globok odnos. <p>OPOMBA: Za vsako področje zadostuje izpis ene povedi. V poimenovanju lahko kandidat združi telesno in motorično ali socialno in čustveno področje, v tem primeru se odgovor prizna kot poimenovanje in izpis enega področja.</p> <p>Opisi Jana pri 15-ih letih v odnosu s starši in vrstniki, npr.:</p> <p>Janu so pomembni prijatelji in z njimi se raje druži kakor s starši; s starši se občasno prepira, ker mu ne dovolijo izhoda zvečer; sanjari, da bi se odselil od doma, vendar mu je tudi udobno, da starši skrbijo zanj ...</p>	

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
4. raven	poimenovani 2 področji razvoja, izpis 2 povedi, 2 opisa Jana pri 15-ih (zajameta tako starše kot vrstnike)	4
	poimenovani 2 področji razvoja, izpis 2 povedi, 1 opis Jana pri 15-ih ali poimenovani 2 področji razvoja, izpis 1 povedi, 2 opisa Jana pri 15-ih (zajameta tako starše kot vrstnike)	3
3. raven	poimenovani 2 področji razvoja, izpis 1 povedi, 1 opis Jana pri 15-ih ali poimenovano 1 področje razvoja, izpis 1 povedi, 2 opisa Jana pri 15-ih ali poimenovani 2 področji razvoja in izpis 2 povedi	2
	poimenovano 1 področje razvoja, izpis 1 povedi ali poimenovani 2 področji razvoja ali poimenovano 1 področje razvoja, 1 opis Jana pri 15-ih ali 2 opisa Jana pri 15-ih	1
4.3	<p>Razvojna kriza: kriza intimnosti (razrešitev konflikta med intimnostjo in izolacijo); kriza intimnost/izolacija</p> <p>Uspešen izhod iz krize: posameznik v tem obdobju oblikuje intimne tesne odnose z drugimi (romantičnimi partnerji in prijatelji)</p> <p>Posledice neuspešne razrešitve krize v posameznikovih odnosih z drugimi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • občutje osamljenosti; • strah pred pristnimi odnosi z drugimi; • izogibanje intimnosti; • slepo spuščanje v partnerske zveze brez prave zavezanosti; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca 	
6. raven	presoja krize, opis, 3 posledice neuspešne razrešitve	4
	presoja krize, opis, 2 posledici neuspešne razrešitve	3
5. raven	presoja krize, opis, 1 posledica neuspešne razrešitve	2
	presoja krize in opis ali presoja krize in 1 posledica neuspešne razrešitve ali 2 posledici neuspešne razrešitve	1

IZPITNA POLA 2

A) Naloge izbirnega tipa

Naloga	Odgovor
1	D
2	A
3	C
4	D

Naloga	Odgovor
5	B
6	D
7	A
8	C

Naloga	Odgovor
9	C
10	B
11	A
12	D

Naloga	Odgovor
13	B
14	A

Za vsak pravičen odgovor 1 točka.

Skupaj 14 točk

B) Strukturirani eseji

1. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke												
	<p>ZNANJE</p> <p>Funkcija čustev za človeka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • motivacijska funkcija: čustva usmerjajo in spodbujajo v delovanje – delujejo kot motivi. Različna čustva različno usmerjajo naše vedenje, bližamo se okoliščinam, ki so bile v preteklosti povezane s pozitivnimi čustvi, izogibamo pa se tistim, ki so bile povezane z negativnimi čustvi; • aktivacijska funkcija: čustva so pogosto povezana z močnim fiziološkim vzburjenjem (povzročijo različne telesne spremembe, pospešeno delovanje srca in dihanje, poveča se krvni tlak in prekrvitev ipd.), kar omogoča, da se človek čim bolj pripravi na boj ali beg pred nevarnostjo (da se uspešneje spopade z nastalimi okoliščinami); • komunikacijska funkcija: čustva, ki jih izrazimo nebesedno in besedno, služijo drugim ljudem kot informacija, ki omogoča razumevanje našega doživljanja in napovedovanje našega prihodnjega vedenja. <p>OPOMBA: Če kandidat namesto opisa funkcije čustev poda primer, je ocenjen na 1. ravni.</p>													
2. raven	<p>razlaga 3 funkcij čustev</p> <p>OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti razlag.</p>	3–4												
1. raven	<p>razlaga 2 funkcij čustev</p>	2												
	<p>razlaga 1 funkcije čustev</p>	1												
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Ponazoritev okoliščin doživljanja čustev in pojasnitev izražanja motivacijske funkcije posameznega čustva, npr.:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th><i>Okoliščine doživljanja čustva</i></th> <th><i>Motivirano delovanje zaradi čustva</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Strah</td> <td>Dijak meni, da premalo zna za dobro oceno, ki je za končni uspeh zelo pomembna</td> <td>Zaradi strahu postane previdnejši, se bolj potruji in bolje pripravi na test; lahko pa se tudi poskuša izogniti pisanju testa/ne pride v šolo; (postane previdnejši, išče rešitev)</td> </tr> <tr> <td>Jeza</td> <td>Dijak meni, da je neupravičeno dobil nižjo oceno</td> <td>Jeza ga spodbudi, da gre takoj k učiteljici, da to uredi (želi odstraniti oviro); močna jeza ga vodi v agresivno vedenje</td> </tr> <tr> <td>Veselje</td> <td>Dijak je na košarkarski tekmi zelo uspešno zadel trojke, kar je bilo ključno za pomembno zmago njegove ekipe</td> <td>Veselje ob doseganju tega pomembnega cilja je dijaka motiviralo k še večji zagnanosti za treninge in za še boljšo igro košarke (veselje ga je spodbudilo k postavljanju višjih ciljev oz. doseganju še večjih uspehov pri košarki)</td> </tr> </tbody> </table> <p>• drugi odgovori po presoji ocenjevalca</p>		<i>Okoliščine doživljanja čustva</i>	<i>Motivirano delovanje zaradi čustva</i>	Strah	Dijak meni, da premalo zna za dobro oceno, ki je za končni uspeh zelo pomembna	Zaradi strahu postane previdnejši, se bolj potruji in bolje pripravi na test; lahko pa se tudi poskuša izogniti pisanju testa/ne pride v šolo; (postane previdnejši, išče rešitev)	Jeza	Dijak meni, da je neupravičeno dobil nižjo oceno	Jeza ga spodbudi, da gre takoj k učiteljici, da to uredi (želi odstraniti oviro); močna jeza ga vodi v agresivno vedenje	Veselje	Dijak je na košarkarski tekmi zelo uspešno zadel trojke, kar je bilo ključno za pomembno zmago njegove ekipe	Veselje ob doseganju tega pomembnega cilja je dijaka motiviralo k še večji zagnanosti za treninge in za še boljšo igro košarke (veselje ga je spodbudilo k postavljanju višjih ciljev oz. doseganju še večjih uspehov pri košarki)	
	<i>Okoliščine doživljanja čustva</i>	<i>Motivirano delovanje zaradi čustva</i>												
Strah	Dijak meni, da premalo zna za dobro oceno, ki je za končni uspeh zelo pomembna	Zaradi strahu postane previdnejši, se bolj potruji in bolje pripravi na test; lahko pa se tudi poskuša izogniti pisanju testa/ne pride v šolo; (postane previdnejši, išče rešitev)												
Jeza	Dijak meni, da je neupravičeno dobil nižjo oceno	Jeza ga spodbudi, da gre takoj k učiteljici, da to uredi (želi odstraniti oviro); močna jeza ga vodi v agresivno vedenje												
Veselje	Dijak je na košarkarski tekmi zelo uspešno zadel trojke, kar je bilo ključno za pomembno zmago njegove ekipe	Veselje ob doseganju tega pomembnega cilja je dijaka motiviralo k še večji zagnanosti za treninge in za še boljšo igro košarke (veselje ga je spodbudilo k postavljanju višjih ciljev oz. doseganju še večjih uspehov pri košarki)												
4. raven	<p>ponazoritev okoliščin za 3 čustva in pojasnitev vedenja za 3 čustva</p> <p>OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti odgovora po presoji ocenjevalca.</p>	4–5												

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
3. raven	ponazoritev okoliščin za 3 čustva, pojasnitev vedenja za 2 čustvi	3
	ponazoritev okoliščin za 2 čustvi in pojasnitev vedenja za 2 čustvi ali ponazoritev okoliščin za 3 čustva, pojasnjeno vedenje za 1 čustvo	2
	ponazoritev okoliščin za 2 čustvi, pojasnjeno vedenje za 1 čustvo ali ponazoritev okoliščin za 3 čustva	1
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Povezanost čustev s spoznavnimi procesi – pojasnitve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mišljenje, npr. afekti (panika, bes) zavirajo oz. blokirajo mišljenje; zaradi močnih čustev lahko postane mišljenje pristransko, subjektivno; za večino čustev velja, da mišljenja ne ovirajo, ampak ga usmerjajo oziroma omejujejo na situacijo, v kateri jih doživljamo; šibka, pozitivna čustva navadno spodbujajo, vzdržujejo in usmerjajo naše mišljenje ... • učenje, pomnjenje npr. vsebine, ki nas čustveno pritegnejo, si hitreje in trajneje zapomnimo; če smo slabo razpoloženi, otožni ali tesnobni, se težje zberemo za učenje; težave pri učenju so lahko posledica močnih pozitivnih (npr. zaljubljenost) ali negativnih (npr. trema) čustev ... • zaznavanje, npr. čustva usmerjajo pozornost – od njih je odvisno, kaj bomo zaznavali; močna čustva in afekti ponavadi zmanjšujejo obseg zaznavanja; močna čustva lahko vplivajo na nastanek iluzij ... <p>OPOMBA: Če kandidat ne navaja samo spoznavnih, ampak tudi druge duševne procese, je ocenjen na 5. ravni.</p>	
6. raven	4 pojasnitve (vključeni trije spoznavni procesi) OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti pojasnitev.	4–5
5. raven	3 pojasnitve (vključena 2 spoznavna procesa)	3
	2 pojasnitvi	2
	1 pojasnitev	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, stran 9.

2. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Navedba in opis načinov nekonstruktivnega spoprijemanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • agresivno vedenje: oviro sicer lahko premagamo, vendar pri tem oviramo druge ljudi pri zadovoljevanju njihovih potreb; navadno gre le za sproščanje nakopičenih frustracijskih napetosti; • regresija: uporabljamo oblike vedenja, ki so značilne za nižjo starost; vedenje, ki je bilo nekoč uspešno (ihtenje, panično kričanje, cmeravost ...); • beg pred oviro: z oviro se ne spoprimemo, ampak se izogibamo neprijetnim okoliščinam; • prehitra vdaja: nismo vztrajni, ampak vržemo puško v koruzo; • utišanje neprijetnih čustev: utišamo neprijetna čustva s čezmernim pitjem, hrano, delom ... <p>OPOMBA: Če kandidat namesto opisov načinov nekonstruktivnega spoprijemanja podaja primere, je ocenjen na 1. ravni.</p>	
2. raven	navedba 3 in opis 3 načinov nekonstruktivnega spoprijemanja	4
	navedba 2 in opis 2 načinov nekonstruktivnega spoprijemanja	3
1. raven	navedba 2 in opis 1 načina nekonstruktivnega spoprijemanja ali navedba 3 načinov ali opis 3 načinov	2
	navedba 1 in opis 1 načina nekonstruktivnega spoprijemanja ali navedba 2 načinov ali opis 2 načinov	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Ponazoritev obrambnih mehanizmov (OM), npr.</p> <p>zanikanje: sin je že nekaj časa neopravičeno odsoten od pouka in se grdo obnaša do učiteljev. Razredničarka želi staršem predočiti probleme, vendar ji ne verjamejo, saj je zanje »zlati fant«;</p> <p>potlačitev: hčerka je doživela neprijetno ločitev staršev v otroštvu, ko oče nekaj časa ni želel imeti stikov z njo, ona pa je zaradi tega neizmerno trpela. Boleče spomine je pozabila, vendar je pozneje v življenju imela težave pri vzpostavljanju partnerskega odnosa;</p> <p>projekcija: »Ne prenesem, da preklinjate,« oče kar naprej govori svojim otrokom, pri razgovoru z odraslimi osebami pa sam pogosto uporablja kletvice</p> <p>Razlaga negativne rabe OM v primerih, npr.</p> <p>ne priznamo si neprijetne resnice, zatiskamo si oči pred problemi, problemi pa vseeno ostajajo (zanikanje); lastne pomanjkljivosti pripišemo drugim ljudem, s tem izgubljammo verodostojnost v očeh drugih (projekcija); ne želimo videti resničnega vzroka težav, vendar problem vseeno uhaja v zavestni del in povzroča čustvene težave (potlačitev).</p>	
4. raven	ponazoritev 3 OM in 3 razlage OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti ponazoritev in razlag.	4–5

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
3. raven	ponazoritev 2 OM in 2 razlagi ali ponazoritev 3 OM in 1 razlaga	3
	ponazoritev 1 OM in 1 razlaga ali ponazoritev 2 OM ali 2 razlagi negativnosti OM	2
	ponazoritev 1 OM ali 1 razlaga negativnosti OM	1
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoje in utemeljitve dejavnikov spoprijemanja z duševnimi obremenitvami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • frustracijska toleranca: posamezniki z visoko frustracijsko toleranco prenesejo več obremenitev in se tudi ob hujših težavah odzovejo konstruktivno; • osebnostna čvrstost: bolj osebno čvrsti ljudje prenesejo več obremenitev; izbirajo bolj konstruktivne načine reševanja problemov; • čustvena stabilnost: čustveno stabilnejši ljudje so odpornejši proti frustracijam; so bolj umirjeni, lažje nadzorujejo čustva; zaupajo vase in vztrajajo pri reševanju težav; • samopodoba, samospoštovanje: oseba z nižjim samospoštovanjem bo prej podvomila o sebi, obupala in bo njeno spoprijemanje manj konstruktivno; • poznavanje uspešnih načinov spoprijemanja, izkušnje: posameznik, ki pozna uspešne načine spopadanja s težavami ali je imel pozitivne izkušnje z nekim načinom reševanja težav, bo te načine uporabil tudi v prihodnosti; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca <p>OPOMBA: Kandidat lahko navaja in utemeljuje tudi socialne dejavnike (npr. vzgoja, podpora drugih ...).</p>	
6. raven	3 presoje in 3 utemeljitve	5
	3 presoje, 2 utemeljitvi	4
5. raven	2 presoji, 2 utemeljitvi	3
	2 presoji, 1 utemeljitev	2
	1 presoja, 1 utemeljitev ali 2 presoji	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, stran 9.

3. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Opis dimenzionalnega pojmovanja osebnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osebnostna lastnost je predstavljena kot nepretrgana zveza med dvema skrajnostma; • pri posamezniku lahko določimo stopnjo zastopanosti lastnosti; • posameznike lahko primerjamo glede na izraženost posamezne dimenzije; • večina osebnostnih lastnosti se v populaciji porazdeljuje v skladu z normalno porazdelitvijo; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca <p>OPOMBA: Zadostuje opis 2 značilnosti.</p> <p>Tri temeljne dimenzije osebnosti po Eysencku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ekstravertnost – introvertnost • nevroticizem (čustvena nestabilnost; čustvena labilnost) – nenevroticizem (čustvena stabilnost) • psihotizem – nepsihotizem 	
2. raven	opis (2 značilnosti) in poimenovanje 3 dimenzij	4
	opis (1 značilnost) in poimenovanje 3 dimenzij	3
1. raven	opis (1 značilnost) in poimenovanje 2 dimenzij ali opis (2 značilnosti) in poimenovanje 1 dimenzije ali poimenovanje 3 dimenzij	2
	opis (1 značilnost) in poimenovanje 1 dimenzije ali poimenovanje 2 dimenzij ali opis (2 značilnosti)	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Ponazoritev vedenja posameznika na polih dimenzij, npr.:</p> <p>ekstravertnost: vodja se rad druži s sodelavci; v razgovorih s sodelavci veliko govori; pri svojem delu vedno išče nove izzive; optimističen je glede doseganja ciljev podjetja ...</p> <p>introvertnost: vodja je molčeč in le malo govori s sodelavci; ne druži se veliko s sodelavci; raje se v svoji pisarni pogloblja v delo; zelo je previden pri sprejemanju novih idej v podjetju; sodelavci se lahko nanj zanesejo, saj je mož beseda ...</p> <p>čustvena stabilnost: vodja umirjeno govori s sodelavci; ko pride do težav v podjetju, čustveno ne izbruhne; premislil bo, preden bo kritično ocenil delo podrejenega ...</p> <p>čustvena labilnost: ko nastopijo težave v podjetju, se vodja odzove s čustvenimi izbruhi; vodja je zaskrbljen, ali bodo dosegli zadane cilje; ob konfliktih in težavah v podjetju ne more spati; do podrejenih kaže spremenljiva čustva (včasih prijazen, včasih nestrpen) ...</p> <p>psihotizem: vodja izrazito kaže svojo prevlado nad podrejenimi; kadar pride do težav, se agresivno obnaša do podrejenih; je zelo zahteven do podrejenih in jim grozi, ko cilji niso doseženi ...</p> <p>nepsihotizem: vodja je blag in popustljiv v odnosu do podrejenih; prizadeva si za sodelovalno vzdušje v podjetju; sodelavci se lahko k njemu zatečejo po nasvet, ko so v težavah ...</p>	
4. raven	ponazoritev vedenj na vsakem polu dveh dimenzij (2 + 2 in 2 + 2)	5
	ponazoritev vedenj na vsakem polu dveh dimenzij (2 + 1 in 2 + 1)	4
3. raven	ponazoritev vedenja na vsakem polu dveh dimenzij (1 + 1 in 1 + 1)	3
	ponazoritev 3 vedenj (vključeni dve dimenziji)	2
	ponazoritev 2 vedenj	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE Presoje Eysenckove teorije</p> <p>Prednosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uporabljal je eksperimentalno metodo, ki je objektivna in znanstvena; • poskušal je razjasniti tudi biološko osnovo osebnosti; • izdelal je hierarhični model osebnostnih lastnosti; • uporabljal je zanesljive, veljavne vprašalnike osebnosti; • uporabljal je kompleksne statistične postopke (faktorska analiza); • pojem osebnostne dimenzije ekstravertnost – introvertnost je postal eden osrednjih pojmovanj psihologije osebnosti; • drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca <p>Pomanjkljivosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potezne teorije preveč temeljijo na statističnih analizah velike količine podatkov; • težave z interpretiranjem velike količine statističnih podatkov; • osebnostne poteze so tudi spremenljive; odvisne so od okoliščin in starosti; • kritiki mu očitajo, da je njegova teorija nekako krožna: razlage in opisi potez in vedenj so med sabo mnogokrat pomešani; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca 	
6. raven	3 prednosti in 2 pomanjkljivosti	5
	2 prednosti in 2 pomanjkljivosti ali 3 prednosti in 1 pomanjkljivost	4
5. raven	2 prednosti in 1 pomanjkljivost ali obratno	3
	1 prednost in 1 pomanjkljivost ali 2 prednosti ali 2 pomanjkljivosti	2
	1 prednost ali 1 pomanjkljivost	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, stran 9.

Prazna stran

4. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Značilnosti stereotipov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poenostavljena in (pretirano) posplošena pojmovanja (sodbe) o socialnih skupinah in njihovih pripadnikih; • lahko so pozitivni, negativni ali nevtralni; • predstavljajo kognitivno shemo o značilnostih neke skupine (prevladuje kognitivna komponenta stališča); • pripisujejo določene značilnosti vsem pripadnikom neke skupine (so pretirano poenostavljeni, zanemarjajo razlike med posamezniki znotraj skupin); • mnogokrat so predstopnja predsodkov; • na njihovo oblikovanje pomembno vplivajo množični mediji; • drugi ustrezni odgovori po presoji ocenjevalca <p>Značilnosti predsodkov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vrsta (navadno negativnih) stališč do socialnih skupin, ki niso utemeljena; • niso podkrepjeni z dokazi (argumenti), so krivični; • spremljajo jih močna čustva (prevladuje čustvena komponenta), zato so odporni proti spremembam; • oblikujejo se z učenjem v procesu socializacije; • uporabljamo jih samodejno, brez zavestnega nadzora; • po Allportu se izražajo v petih hierarhično razvrščenih stopnjah (ogovarjanje, izogibanje, diskriminacija, nasilje, genocid); • drugi ustrezni odgovori po presoji ocenjevalca 	
2. raven	opisane 3 značilnosti stereotipov in 3 značilnosti predsodkov	4
	opisani 2 značilnosti stereotipov in 2 značilnosti predsodkov	3
1. raven	opisani 2 značilnosti stereotipov in 1 značilnost predsodkov ali obratno	2
	opisani 2 značilnosti	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke																
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA Različne vrste predsodkov, npr. spolni, rasni, etnični, verski, v odnosu do marginalnih skupin (do homoseksualcev, starejših, telesno hendikepiranih, invalidov, ljudi z motnjami v duševnem delovanju, okuženih z aidsom ...)</p> <table border="1" data-bbox="336 450 1275 1384"> <thead> <tr> <th data-bbox="336 450 687 528">VRSTE PREDSDOKOV, npr.</th> <th data-bbox="687 450 1275 528">Primeri VEDENJA z navedenimi STOPNJAMI IZRAŽANJA predsodkov, npr.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="336 528 687 674">spolni predsodek</td> <td data-bbox="687 528 1275 674">Na vodilno delovno mesto v gradbenem podjetju postavijo moškega namesto ženske, čeprav oba izpolnjujeta vse zahtevane pogoje (DISKRIMINACIJA)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="336 674 687 819">rasni predsodek</td> <td data-bbox="687 674 1275 819">Na avtobusu se poslovnež noče usesti poleg temnopoltega moškega, čeprav je utrujen in je to edini prazni sedež na avtobusu (IZOGIBANJE)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="336 819 687 965">verski predsodek</td> <td data-bbox="687 819 1275 965">Skupina mladeničev se norčuje na račun obredov, ki jih imajo muslimani pri verskih srečanjih; izmisli si vzdevek za sošolca, ki je muslimanske vere (OGOVARJANJE)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="336 965 687 1077">etnični predsodek</td> <td data-bbox="687 965 1275 1077">Skupina mladostnikov zvečer pričaka mladeniča iz romske vasi, ki se vrača z dela, in ga ustrahujejo (NASILJE)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="336 1077 687 1155">predsodek do homoseksualcev</td> <td data-bbox="687 1077 1275 1155">Moški ne gre v isto dvigalo s sosedom, ker je slišal, da je homoseksualec (IZOGIBANJE)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="336 1155 687 1267">predsodek do starejših</td> <td data-bbox="687 1155 1275 1267">Družba mlajših ljudi si pripoveduje šale na račun upokojencev, njihovega načina življenja in zdravstvenih težav (OGOVARJANJE)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="336 1267 687 1384">etnični predsodek</td> <td data-bbox="687 1267 1275 1384">V devetdesetih letih 20. stoletja je bilo izvajano etnično čiščenje nad Bošnjaki in kosovskimi Albanci (GENOCID)</td> </tr> </tbody> </table> <p>• drugi ustrezni primeri po presoji ocenjevalca</p>	VRSTE PREDSDOKOV, npr.	Primeri VEDENJA z navedenimi STOPNJAMI IZRAŽANJA predsodkov, npr.	spolni predsodek	Na vodilno delovno mesto v gradbenem podjetju postavijo moškega namesto ženske, čeprav oba izpolnjujeta vse zahtevane pogoje (DISKRIMINACIJA)	rasni predsodek	Na avtobusu se poslovnež noče usesti poleg temnopoltega moškega, čeprav je utrujen in je to edini prazni sedež na avtobusu (IZOGIBANJE)	verski predsodek	Skupina mladeničev se norčuje na račun obredov, ki jih imajo muslimani pri verskih srečanjih; izmisli si vzdevek za sošolca, ki je muslimanske vere (OGOVARJANJE)	etnični predsodek	Skupina mladostnikov zvečer pričaka mladeniča iz romske vasi, ki se vrača z dela, in ga ustrahujejo (NASILJE)	predsodek do homoseksualcev	Moški ne gre v isto dvigalo s sosedom, ker je slišal, da je homoseksualec (IZOGIBANJE)	predsodek do starejših	Družba mlajših ljudi si pripoveduje šale na račun upokojencev, njihovega načina življenja in zdravstvenih težav (OGOVARJANJE)	etnični predsodek	V devetdesetih letih 20. stoletja je bilo izvajano etnično čiščenje nad Bošnjaki in kosovskimi Albanci (GENOCID)	
VRSTE PREDSDOKOV, npr.	Primeri VEDENJA z navedenimi STOPNJAMI IZRAŽANJA predsodkov, npr.																	
spolni predsodek	Na vodilno delovno mesto v gradbenem podjetju postavijo moškega namesto ženske, čeprav oba izpolnjujeta vse zahtevane pogoje (DISKRIMINACIJA)																	
rasni predsodek	Na avtobusu se poslovnež noče usesti poleg temnopoltega moškega, čeprav je utrujen in je to edini prazni sedež na avtobusu (IZOGIBANJE)																	
verski predsodek	Skupina mladeničev se norčuje na račun obredov, ki jih imajo muslimani pri verskih srečanjih; izmisli si vzdevek za sošolca, ki je muslimanske vere (OGOVARJANJE)																	
etnični predsodek	Skupina mladostnikov zvečer pričaka mladeniča iz romske vasi, ki se vrača z dela, in ga ustrahujejo (NASILJE)																	
predsodek do homoseksualcev	Moški ne gre v isto dvigalo s sosedom, ker je slišal, da je homoseksualec (IZOGIBANJE)																	
predsodek do starejših	Družba mlajših ljudi si pripoveduje šale na račun upokojencev, njihovega načina življenja in zdravstvenih težav (OGOVARJANJE)																	
etnični predsodek	V devetdesetih letih 20. stoletja je bilo izvajano etnično čiščenje nad Bošnjaki in kosovskimi Albanci (GENOCID)																	
4. raven	navedene 3 vrste predsodkov s ponazoritvami vedenja, pravilno poimenovane vse 3 stopnje izražanja	5																
	navedene 3 vrste predsodkov s ponazoritvami vedenja, poimenovani 2 stopnji izražanja	4																
3. raven	navedeni 2 vrsti predsodkov s ponazoritvama vedenja, poimenovani obe stopnji izražanja ali navedene 3 vrste predsodkov s ponazoritvami vedenja, poimenovana 1 stopnja izražanja	3																
	navedena 1 vrsta predsodka s ponazoritvijo vedenja, poimenovana stopnja izražanja ali navedeni 2 vrsti predsodkov s ponazoritvama vedenja	2																
	navedena 1 vrsta predsodka s ponazoritvijo vedenja ali navedene 3 vrste predsodkov ali poimenovane 3 stopnje izražanja ali navedeni 2 vrsti predsodkov, poimenovana 1 stopnja izražanja predsodkov	1																

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Možna prizadevanja družbe za zmanjševanje stereotipov ali predsodkov z utemeljitvami, npr.</p> <ul style="list-style-type: none"> • v šolah bi morali pri pouku otroke in mladino (več) poučevati o strpnosti (do drugačnih, do drugih narodov, etničnih skupin, priseljencev ...): tako bi mladi bolje razumeli, da moramo biti vsi ljudje enakopravni, da je treba ljudi osebno spoznati, jih poslušati, ne jih ocenjevati po stereotipih ... • lahko bi organizirali izobraževanja, npr. v krajevnih skupnostih: da bi se ljudje seznanili in bolje razumeli probleme in potrebe drugačnih ljudi, npr. invalidov, priseljencev, marginalnih skupin ..., in bi jih drugače obravnavali ... • mediji bi lahko več poročali npr. o dobrih izkušnjah s priseljenci (drugimi skupinami ali posamezniki), o tem, kaj počnejo koristnega, česa vsega se lahko od njih naučimo, o njihovih izjemnih dejanjih ipd.: s tem bi preprečevali kopičenje krivičnih in nepreverjenih informacij ... • organizirali bi lahko stike s pripadniki drugih skupin (s priseljenci, Romi, homoseksualci, invalidi ...), npr. v šolah, krajevnih skupnostih: tako bi te skupine in njihove pripadnike bolje spoznali in si o njih ustvarili drugačno podobo ... • po TV bi lahko imeli več kontaktnih oddaj, v katerih bi se lahko gledalci vključili v pogovor s predstavniki različnih skupin, ki bi bili v studiu in bi jih lahko bolje spoznali ... • mediji bi lahko bolj opozarjali na neprimernost uporabe predsodkov in nevdržnost nekaterih stereotipov: tako bi se ljudje ozavestili, da jih pogosto uporabimo samodejno, ne da bi se zavedali ... • drugi ustrezni odgovori po presoji ocenjevalca <p>OPOMBA: Utemeljitev različnih presoj so lahko podobne.</p>	
6. raven	3 presoje s 3 utemeljitvami	5
	3 presoje, 2 utemeljeni	4
5. raven	2 presoji z utemeljitvama	3
	2 presoji, 1 utemeljena ali 3 presoje	2
	1 presoja z utemeljitvijo ali 2 presoji	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, stran 9.